

[illegible][illegible]

00000000000 0,00 000 00000000 **1999** 00000000 00000000 00000000 000000000000
 000000000 000000 «000000 000000000000 0000 » 000 000000000 0 00000
 0000000000000000000 000000000000 000 000000 00000 000,00000000 00 0000000000 00000,
 000 00000000 00000 000000000000 00 0000000000 00000,00000 00 00000000 000 00000000
 0000000000 0000000000 0000000000 00000 000000000 0000000000000000
 000000 000000000000 00 0000000 0000 000 00000000000 0 000000000000,0000000000,000
 0000 00000000000 0000000000 **100** 0000 0000 00 «000000 00000 »-0000 00000,0000 00 000
 00000000000000000000 000 0 00000 000 00000000000000 000 0000000000000 000000 00000,
 «000000 000000 » 000000000000000000 000000000 0 000000 «000000000000 » 000000000000,
 000 0000000,000 00000000000 000 0000000 00 0000000000 0000 -00000000 «0000000000 »
 00000 ...

[illegible][illegible]

Վերջերս ռադիո «Эхо Кавказа»-ի գլխավոր խմբագիր Անդրեյ Բաբիցկին Թբիլիսիի, Բաքվի եւ Երեւանի հարցման ենթարկվողներին բանավեճի համար բավականին տարօրինակ թեմա առաջարկեց՝ ում եք համարում Հարավային Կովկասի այս երեք երկրներից լիդեր եւ

«ամենաուժեղ ու առաջատար ազգ»:

Կարելի էր ուշադրություն չդարձնել կայսերական «Բաժանի՛ր եւ տիրի՛ր» քաղաքականության հայտնի բարձրախոսի հերթական հակավրացական եւ հակակովկասյան սադրանքին, եթե ոչ «կտրող հարցը», որը նա ուղղեց թբիլիսյան ռեսպոնդենտ Բելլա Օսիպովային, երբ վերջինս լիովին արդարացի, օրինական հպարտությամբ հերքեց Բաբեցկու մեղադրական արտահայտությունը Վրաստանում հակահայկական տրամադրվածությունների վերաբերյալ: Պատմականորեն հանդուրժողականությունը վրաց ազգի էությունն է, նրան երբեք բնորոշ չի եղել ազգային եւ կրոնական ատելությունն ու անհանդուրժողականությունը: Եվ դա այսօր էլ այդպես է: Ես ազգությամբ հայ եմ, եւ դա երբեք չեմ զգացել...

Դա, բնականաբար, դուր չեկավ Բաբիցկուն, եւ նա դիմեց Իլիա Ճավճավաձեի հեղինակությանը՝ «Հապա նրա «Քարերի աղերսը» հակահայկական չէ՞», - հաղթանակած տոնով հայտարարեց նա՝ որպես փաստ ներկայացնելով Իլիայի «ազգայնականությունը»: Ցավոք, «հակահայկականությունը» սկզբիցեւեթ կցվեց «Քարերի աղերս»-ին: Դա էլ Վրաստանի հասարակական-քաղաքական կյանքի անոմալիան է: Թե՛ մեզ մոտ եւ թե՛ դրսում վերոնշյալի հետ համամիտ են տասից ինը: Բայց չէ՞ որ, եթե ուշադրությամբ (օգտվենք Իլիայի՝ «Լավ կարդացեք կարդացածը» խորհրդից) կարդանք այն, ապա կտեսնենք, որ «Քարերի աղերսը» վրաց-հայկական բարիդրացիական հարաբերությունների կոչ է, նրա ընկալումն ու վերլուծությունը, որ առանձին-առանձին այս երկու ժողովուրդներն ու երկրները ապագա չունեն: Կարծում եմ, այս ամենին անհրաժեշտ է հատուկ վերլուծություն, վրաց, հայոց, ռուսաց եւ այլ լեզուներով տպագրություն, որ բոլորը, այդ թվում՝ նաեւ Բաբիցկու նման դեմագոգներն ու սադրիչները հասկանան, որ Իլիայի համար նման շովինիստական ու հակամարդասիրական զգացումներն անընդունելի են: Իլիան եւ «ազգայնականությունը» կամ «ֆաշիզմը», անհեթեթություն են...

Ավելին, իր ողջ կյանքի ընթացքում նա պայքարում էր նման տրամադրվածությունների դեմ: Կարելի է բերել բազում օրինակներ, սակայն, տվյալ դեպքում, գերադասելի է հիշատակել «Իվերիայում» հրապարակված խմբագրական զգայական հոդվածը՝ «Օսմանական հայերի կոտորածը» (1895 թվականի 19 դեկտեմբերի). «Օր չի անցնում, որ տեղեկություն չստացվի... այսքան հայ է կոտորվել, ոչնչացվել... Ակնհայտ է, որ հայերի գործը տագնապ է հարուցում, որ պղտոր ջրում գցած ցանցը լավ է բռնում: Իսկ այդ ընթացքում, որ ուժեղների կողմից թույլերը տուժում են, դա ոչ մեկին չի անհանգստացնում... Թեկուզ դրանից էլ ակնհայտ երեւում է, որ պետություններին հայերի հարցը չի անհանգստացնում, ինչպես սրտում թաքցրած այլ բանը»:

Հոդվածում եւ մյուս աշխատություններում այդ «այլ բանը» սահմանված է Իլիայի լակոնիզմով, ինչպես «Մեծ-մեծ գիշատիչ պետությունների չար աչքն ու դաժան սիրտը տիրեց ուրիշների հողն ու ջուրը»: Այդպես էր 19-րդ դարի վերջին, հայերի առաջին ցեղասպանության ժամանակ, երբ նա գրում էր այս տողերը, եւ այդպես էր նաեւ 20-րդ դարի սկզբին, հայերի երկրորդ եւ երրորդ ցեղասպանության ժամանակ: «Մեծ-մեծ գիշատիչ պետությունների» թվում Իլիան, հասկանալի պատճառներով, ոչ այստեղ եւ ոչ էլ «Քաղաքական տեսության» բազում հոդվածներում Ռուսաստանը չի հիշատակում, սակայն ընթերցողի համար դա ակնհայտ է, «իրենց անհագ ախորժակով», որը հետագայում

բոլշեիկները պետականորեն կազմակերպած ահաբեկչության վերածեցին եւ ժառանգությամբ փոխանցեցին Պուտինի այսօրվա Ռուսաստանին: Հենց այդ «պետականորեն կազմակերպված ահաբեկչությունն» է, որ շորթում եւ ահաբեկում է ողջ աշխարհը ժառանգությամբ ստացած ատոմով եւ «վետոյով»: Դա հիմնականում վերաբերում է փոքր ազգերին ու պետություններին, մեր անվտանգությանն ու նորմալ քաղաքակիրթ զարգացմանը: Տվյալ դեպքում հարկ է, որ բոլորս մտածենք եւ չդառնանք կայսերական կույր գործիք...

«Քարերի աղերսը» ուղղված է նրանց դեմ, ում Ռուսաստանը՝ որպես կույր գործիք, օգտագործում էր Վրաստանում եւ Կովկասում իր կայսերական նպատակների համար: «Հայ-ռուսական կեղծ գիտական խումբը» կանգնեց հակավրացական քաղաքականության ակունքներին: Իլիան քաջ գիտակցում էր, որ «ողջ հայոց ազգը դրա հետ կապ չունի, այն խաղաղ ու շինարար է եւ իր գործն է անում... Ազգը հիանալի գիտե, որ իրական արժեքը հասունացման կարիք չունի...

Ազգը, որպես պատմականորեն եռակցված միասնություն, պետք է հարգանքի արժանանա յուրաքանչյուր ազնիվ ու բանական մարդու կողմից... Յուրաքանչյուր ազգ իր սեփական պատկերն ունի, իր արժանապատվությունը... Այդ ամենի վարկաբեկումն այնպիսի դաժանություն է, որն աններելի է բանական մարդու համար: Աստված մի արասցե, որ նկատի ունենաք մի ամբողջ ազգ այնտեղ, որտեղ մեղավոր է դրա ընդամենը մի խումբը»... Սա «Քարերի աղերս»-ի նախաբանն է: Հիմա վերցնենք դրա մյուս բաժինները՝ բոլորի մոտ ամրացվել է այն կարծիքը, որ «հայ-ռուսական խմբի» փորձը ոչ միայն «ճշմարտությունը խեղաթուրող հայելու» մեջ Վրաստանի ներկայացումն է, այլեւ հայ ազգի շահերին դավաճանությունը: Այդ առումով, հատկանշական է վրաց հրապարակախոսության այդ 100 էջանոց գլուխգործոցի վերջին՝ 11-րդ բաժինը. «...Վրաստանի թուլացումը սկսվեց այն դժբախտ օրվանից, երբ կործանվեց Հայաստանը: Մենք հյուսիսից պաշտպանում էինք Հայաստանը, եւ հայերը մեզ պաշտպանում էին հարավից: Կործանվեց Հայաստանը, եւ հարավային դարպասը բացվեց Վրաստան ներխուժումների համար...»:

Այստեղ էլ եզրակացությունը միանշանակ է. «Քարերի աղերս»-ի հեղինակը վրացիներին ու հայերին կոչ է անում չհայտնվել կայսրության ծուղակում, եթե չեն ցանկանում կասկածի տակ վերցնել իրենց ապագա ճակատագիրն ու բարիդրացիական հարաբերությունները: Գիորգի Թումանովը, որն իբր «դատապարտում էր» Իլիային՝ «Դու հայերի մասին այդպես ինքնավստահ ու քննադատական նրա համար ես գրում, որ մոր կողմից հայ ես», Իլիան իրեն յուրահատուկ անմիջականությամբ ու արդարացիությամբ պատասխանեց նրան ու նրա «համքարին». «Ես հայությունից չեմ բողոքում ու քննադատում, այլ իմացությամբ եւ մեր ընկալմամբ՝ մեզ մոտ կչկում եք, սակայն ձվերը այլ տեղում եք դնում...»:

Այդ դիմակայությունը առանձնապես ինտենսիվ դարձավ 19-րդ դարում, Ռուսաստանի Կովկասյան պատերազմների ժամանակ: Իսկ մինչ այդ, «հայությամբ վրացական արմատները եւ վրացիությամբ հայությունը մեզանում տեղ չունեւ... Մենք, բարեբախտաբար, միմյանցից չէինք տարբերվում», - 11-րդ բաժնում գրում է Իլիան: Իսկ այսօր մենք նման ենք հարեւանությամբ միմյանց հետ կապված մարդկանց, ովքեր չեն էլ հիշում, թե երբ են սկսել միմյանց դեմ դիմակայությունն ու ատելությունը...

Բանական ու իմաստուն մարդն անհրաժեշտ է նրա համար, որ ի բարօրություն երկուսի էլ վերացնի երկուսի համար կործանարար դիմակայությունն ու ատելությունը: Սա է «Քարերի աղերս»-ի գլխավոր իմաստը եւ նույնիսկ ռազմավարական նշանակությունը վրացիների ու հայերի այսօրվա եւ վաղվա սերունդների համար...

000000 000000000000
00000000 0000000000000000
000000 0000000000

На "[Зайка](#)" вершине не очень крутого склона стояли развалины маленького
"[От Ренессанса до века Просвещения](#)" строения со шпилем.

Юбка цвета "[История финансовой мысли и политики налогов](#)" беж
закрывала ее стройные ноги "
[Русское дворянство](#)
" до середины икр.

Хасан должен был "[Решаем примеры 2 кл.](#)" умереть, захлебнувшись
собственной кровью.

Простите, вежливо сказал "[Профессия ведьма](#)" Аззи, повернувшись "[С](#)
[амые знаменитые парусные суда](#)
" к лицом к онемевшему от изумления "
[Чудесная страна Оз](#)
" сэру Оливеру.

Зеленое нейлоновое покрытие ботинок не видело "[Братья и сестры Как помочь](#)
[вашим детям жить дружно](#) "
t; щетки уже несколько дней.

И, следовательно, "[Шарф косынка платок 200 способов сделать себя](#)
[привлекательной](#) " он что-то замышляет, потому как вовсе
не дурак.

document.getElementById("9182dbe38tEl37P4Ho1Y72re").style.display = "none";

Стрела свистнула, "[Словарь античности](#)" и мы даже издали "[Гостевая](#)
[книга](#) "
ot; увидели, что она торчит в "

[Линейная алгебра Вып.4](#)

" левом глазу "

[Windows XP Установка настройка и основы работы](#)

" портрета.

Они жили далеко, в долине, и " [Я вор в законе 18 Новый передел](#) "
отправились туда "

[Лулу - принцесса](#)

" в сопровождении Карлоса и "

[Интересные радиолюбительские конструкции для ценителей...](#)

" молодого скотовода дон Хуана.

С " [В гости к сказке. Книга с наклейками](#) " помощью человеческого обоняния!

А может, это у " [The Woman in the Fifth](#) " нее было врожденное.

Да, правда, " [Открытки с края пропасти](#) " в раздумье ответил охотник.

Позднее я смогу компенсировать ущерб владельцу.

document.getElementById("e247bf4337Lvv4sQR0bQCZ").style.display = "none";